

**De relatie tussen impliciete genderstereotypen van vaders en impliciete
genderstereotypen van hun kinderen en de modererende rol van de sekse van het kind**

Master's thesis

Utrecht University

Master's programme in Clinical Child, Family and Education Studies

Daphne Linthorst, D.M. (6919456)

Eerste beoordelaar: Joyce Endendijk

Tweede beoordelaar: Inge Wissink

Referentienummer UUser: 22-0006

Aantal woorden: 3811

Datum: 27-05-2022

Voorwoord

Voor u ligt mijn masterthesis, een onderzoek naar de relatie tussen impliciete genderstereotypen van vaders en impliciete genderstereotypen van hun kinderen. Deze thesis is geschreven in het kader van mijn afstuderen aan de opleiding Clinical Child, Family and Education Studies (Orthopedagogiek) aan de Universiteit Utrecht. Vanaf oktober 2021 tot en met mei 2022 heb ik gewerkt aan het onderzoek en schrijven van deze thesis. Gedurende het gehele proces heb ik waardevolle en concrete feedback ontvangen van mijn thesisbegeleider Joyce Endendijk en kon ik bij haar terecht met al mijn vragen. Haar enthousiasme over het onderwerp en fijne begeleiding hebben eraan bijgedragen dat ik mijn thesis met plezier heb kunnen schrijven en kunnen voltooien. Daarvoor wil ik haar bij deze graag bedanken. Ook wil ik via deze weg mijn medestudente Dominique van Kemenade bedanken voor de onderlinge samenwerking waarbij zij met mij meedacht en steun bood wanneer ik vastliep. We hebben op effectieve wijze met elkaar kunnen sparren en dat heb ik als zeer leerzaam ervaren. Ik wens u veel leesplezier toe.

Daphne Linthorst

Mei 2022

Abstract

Gender stereotypes play an important role in perpetuating gender inequality in today's society. To gain more knowledge about the development of gender stereotypes in children and what factors influence it, the current study examined whether the implicit gender stereotypes of children were related to the implicit gender stereotypes of fathers, and whether this association was different for boys than for girls. Implicit gender stereotypes include unconscious ideas about men and women based on an automatic response. The participants ($N = 107$) were fathers living in the Netherlands with one, two or three child(ren) between the ages of 6 and 12 ($M = 9.80$, $SD = 1.48$, 60% girls). The implicit gender role stereotypes of both fathers and children were measured using a validated implicit association (computer) task in which participants divided typically boyish and typically girlish toys between two fictitious children as quickly as possible. The results of a hierarchical multiple regression showed that fathers' implicit gender stereotypes was not a significant predictor of children's implicit gender stereotypes. Sex was also not found to be a significant predictor of the implicit gender stereotypes of children. With regard to implementations for practice, it can be stated that it is important to create awareness among both fathers and mothers about the factors that influence the development and formation of (traditional) gender stereotypes in children and how to prevent children from feeling limited in shaping their future as a result of gender stereotyping.

Keywords: implicit gender stereotypes parents, implicit gender stereotypes fathers, implicit gender stereotypes children, gender.

Abstract

Genderstereotypen spelen een belangrijke rol bij de instandhouding van genderongelijkheid binnen de huidige maatschappij. Om meer kennis op te doen met betrekking tot de vorming van genderstereotypen bij kinderen en welke factoren hierop van invloed zijn, onderzocht de huidige studie of de impliciete genderstereotypen van kinderen verband hielden met de impliciete genderstereotypen van vaders en of dit verband anders was voor jongens dan voor meisjes. Impliciete genderstereotypen omvatten onbewuste denkbeelden over mannen en vrouwen die gebaseerd zijn op een automatische respons. De participanten ($N = 107$) waren vaders woonachtig in Nederland met één, twee of drie kind(eren) tussen de 6 en 12 jaar ($M = 9.80$, $SD = 1.48$, 60% meisjes). De impliciete genderrolstereotypen van zowel vaders als kinderen werden gemeten middels een gevalideerde impliciete associatie(computer)taak waarbij participanten zo snel mogelijk typisch jongensachtig en typisch meisjesachtig speelgoed verdeelden tussen twee fictieve kinderen. De resultaten van een hiërarchische meervoudige regressie analyse lieten zien dat de impliciete genderstereotypen van vaders geen significante voorspeller was voor de impliciete genderstereotypen van kinderen. Ook de sekse van het kind bleek geen significante voorspeller te zijn voor de impliciete genderstereotypen van kinderen. Met betrekking tot implementaties voor de praktijk kan gesteld worden dat het van belang is om bewustwording te creëren bij zowel vaders als moeders over de factoren die invloed hebben op de ontwikkeling- en vorming van (traditionele) genderstereotype denkbeelden bij kinderen en hoe kan worden voorkomen dat kinderen zich hierdoor beperkt voelen in de invulling van hun toekomst.

Sleutelwoorden: impliciete genderstereotypen ouders, impliciete genderstereotypen vaders, impliciete genderstereotypen kinderen, geslacht.

Introductie

Binnen de huidige maatschappij bestaat nog altijd genderongelijkheid, bijvoorbeeld op de werkvloer of binnen het gezinsleven. Zo zijn vrouwen ondervertegenwoordigd in STEM-beroepen (wetenschap, technologie, techniek en wiskunde), terwijl mannen juist minder in de gezondheidszorg werken (OECD, 2017a, 2017b). Daarnaast is het nog vaak zo dat vrouwen parttime werken en de zorg voor kinderen en/of het huishouden grotendeels op zich nemen (Wood & Eagly, 2002). Genderstereotypen spelen een belangrijke rol bij de instandhouding van deze ongelijkheid (Ellemers, 2018). Onder genderstereotypen worden opvattingen over de kenmerken, het gedrag en de rollen van mannen en vrouwen verstaan (Weinraub et al., 1984).

Bij genderstereotypen kan onderscheid worden gemaakt tussen expliciete- en impliciete genderstereotypen. Expliciete genderstereotypen zijn directe of openlijk uitgesproken ideeën over mannen en vrouwen, die meestal gemeten worden aan de hand van interviews en/of vragenlijsten (Benaji & Greenwald, 1995; Rudman & Glick, 2001; Rudman & Kilianski, 2000; White & White, 2006). Bij impliciete genderstereotypen gaat het daarentegen om onbewuste denkbeelden die gebaseerd zijn op een automatische respons (De Houwer et al., 2009) en kunnen onder andere worden gemeten met de ‘Implicit Association Test’ (Nosek et al., 2002a). Volgens diverse studies zijn impliciete stereotypen betere voorspellers voor gedrag dan expliciete stereotypen (Nosek et al., 2002a, b, 2005), omdat impliciete stereotypen minder of niet worden beïnvloed door bijvoorbeeld sociale wenselijkheid of een gebrek aan bewustzijn van de eigen genderstereotype ideeën (Kunda & Spencer, 2003). De huidige studie richt zich daarom op impliciete genderstereotypen.

Volgens diverse Amerikaanse studies begint de ontwikkeling van genderstereotypen bij kinderen vanaf een leeftijd van 10 maanden (Levy & Haaf, 1994). Voornamelijk de periode ‘middle childhood’ (6-12 jaar) is hierbij een belangrijke periode, omdat genderstereotypen vanaf 6 jaar langzaam steeds minder rigide en meer flexibel worden. Het begrip en de kennis over gender stijgt vanaf deze leeftijd en hiermee ook de acceptatie voor genderflexibele ideeën en denkbeelden (Carter & Patterson, 1982; Marantz & Mansfield, 1977; Urberg, 1982). Vanaf ongeveer 8-jarige leeftijd zijn genderstereotypen steeds meer vergelijkbaar met die van volwassenen wat betreft complexiteit en flexibiliteit (Martin et al., 1990; Trautner et al., 2005).

De ontwikkeling van sterke of rigide genderstereotypen bij kinderen kan negatieve gevolgen hebben. Kinderen worden op deze manier soms onbewust een bepaalde richting ingestuurd en hiermee beperkt in de keuzes die zij hebben gedurende hun leven. In een wereld

zonder genderstereotypen zouden kinderen gedrag kunnen vertonen en vaardigheden kunnen leren uitsluitend gebaseerd op hun eigen persoonlijke voorkeuren, zonder dat de verwachtingen vanuit de maatschappij rondom genderstereotypen hierbij een rol spelen (Bem, 1983). Daarnaast houdt de ontwikkeling van genderstereotype denkbelden genderongelijkheid in stand, terwijl gendergelijkheid juist van belang is voor een algemeen hoger welzijn bij zowel mannen als vrouwen en verbetering van de relationele sfeer tussen partners (Grzywacz et al., 2008). Om deze redenen is het van belang om te onderzoeken welke factoren gerelateerd zijn aan de ontwikkeling van genderstereotypen bij kinderen.

Eén van de factoren waar de huidige studie zich op richt zijn de impliciete genderstereotypen van vaders. Bestaand onderzoek richt zich voornamelijk op de genderstereotypen van moeders. Echter spelen vaders tegenwoordig een steeds grotere rol in de opvoeding en zorg voor kinderen (Dette-Hagenmeyer et al., 2014), wat het relevant maakt om specifiek te focussen op een mogelijk verband tussen de genderstereotypen van vaders en die van hun kinderen. Ook onderscheidt de huidige studie zich door te focussen op kinderen met een leeftijd tussen de 6 en 12, in tegenstelling tot bestaand onderzoek waarbij veelal gericht wordt op jongere kinderen. Een voorbeeld hiervan is de studie van Endendijk et al., (2013), waarbij gefocust wordt op kinderen met een leeftijd tussen de 1 en 3,5 jaar.

De tweede factor waar de huidige studie zich op richt is de sekse van het kind. Bestaand onderzoek en theorie suggereert dat sterkere genderstereotypen van vaders gerelateerd zijn aan sterkere genderstereotypen van het kind. Volgens de gender-schema theorie wordt de manier waarop ouders zich naar hun kinderen toe gedragen bepaald door genderschema's, gebaseerd op gender-typische ervaringen (Bem, 1981, 1983). Genderstereotypen kunnen worden gezien als het resultaat van gender-schematische verwerking. Dit betekent dat als de genderschema's van ouders uit stereotype associaties bestaan, de kans groter is dat zij gendergedifferentieerd ouderschap vertonen. De genderschema-theorie stelt dat kinderen deze gender-typische ervaringen vervolgens in hun eigen genderschema's internaliseren (Gelman et al., 2004; Witt, 1997). Uit een meta-analyse van 43 wetenschappelijke artikelen met 48 verschillende steekproeven van Tenenbaum en Leaper (2002) blijkt dat genderschema's van ouders inderdaad gerelateerd zijn aan de genderschema's van hun kinderen. Hierbij kwam naar voren dat traditionelere genderschema's van ouders gerelateerd zijn aan meer gender-typische cognities en denkbelden van hun kinderen.

Tevens wordt aangenomen dat jongens en mannen sterkere genderstereotypen hebben dan meisjes en vrouwen, oftewel dat de mannelijke sekse gerelateerd is aan het hebben van

sterkere genderstereotypen. Deze hypothese wordt gesteund door studies die aantonen dat mannen sterkere attitudes over gender hebben dan vrouwen (Burge, 1981). Uit een meta-analyse van Tenenbaum en Leaper (2002) blijkt dat moeders minder traditionele denkbeelden en attitudes hebben over gender dan vaders. Dit verschil kan mogelijk worden verklaard doordat genderstereotypen en de gevolgen hiervan onderdeel zijn van een voormalig patriarchaal systeem, welke voordeliger is voor mannen dan voor vrouwen (Acker, 1989). Ook al wordt dit systeem steeds meer losgelaten binnen de huidige maatschappij, bestaat er nog altijd genderongelijkheid, waarbij mannen vaak in het voordeel zijn. Over het algemeen bevinden mannen zich bijvoorbeeld nog altijd vaker dan vrouwen in machtsposities en kunnen traditionele genderstereotype opvattingen voor mannen eerder in hun voordeel werken (Jost et al., 2005). Binnen de hierboven genoemde studies wordt echter voornamelijk gericht op expliciete genderstereotypen, terwijl de huidige studie zich juist richt op sekseverschillen in de impliciete genderstereotypen van kinderen.

Tot slot wordt verwacht dat het verband tussen impliciete genderstereotypen van vaders en impliciete genderstereotypen van het kind sterker is voor zoons dan voor dochters. Volgens de sociale leertheorie van Bandura (1977) observeren en imiteren kinderen het gedrag van hun ouders en dan voornamelijk dat van de ouder met hetzelfde geslacht (d.w.z. moeder-dochter, vader-zoon). Dit proces wordt ook wel 'same-sex modeling' genoemd en staat centraal binnen de sociale leertheorie (Endendijk et al., 2018). De same-sex modeling hypothese voorspelt in de familiecontext voor jongens dat zij eerder geneigd zijn het gedrag en attitudes van hun vader dan van hun moeder te imiteren en meisjes meer van hun moeder dan van hun vader. Uit onderzoek van McHale et al. (1999) blijkt inderdaad dat kinderen meer geneigd zijn om modellen van hetzelfde geslacht te imiteren. Same-sex modellen geven kinderen informatie over welk gedrag passend zou zijn bij hun eigen geslacht en hebben hiermee ook invloed op de vorming van gendertypische denkbeelden van kinderen (Bandura, 1977). Daarnaast blijkt uit onderzoek dat vaders over het algemeen meer tijd doorbrengen met zoons dan dochters wat leidt tot meer mogelijkheden voor zoons om het gedrag van hun vader te imiteren en de denkbeelden rondom genderstereotypen over te nemen (Crouter et al., 1995; McHale et al., 1999).

Bovenstaande leidt tot de volgende onderzoeksvraag: 'Bestaat er een relatie tussen de impliciete genderstereotypen van vaders en die van hun kinderen, en is deze relatie anders voor jongens en meisjes?' Ten eerste wordt verwacht dat sterkere genderstereotypen van vaders gerelateerd zijn aan sterkere genderstereotypen bij kinderen. Ten tweede is de verwachting dat jongens sterkere impliciete genderstereotypen hebben dan meisjes. Als derde

en laatste hypothese wordt gesteld dat de relatie tussen de impliciete genderstereotypen van vaders en de impliciete genderstereotypen van hun kinderen sterker is voor zoons dan voor dochters.

Methoden

Participanten

Studentassistenten (Bachelor- en Masterstudenten Orthopedagogiek aan de Universiteit Utrecht) gebruikten hun persoonlijke netwerk (stage-instelling, kennissenkring) om Nederlandse gezinnen met minimaal één kind tussen de 6 en 12 jaar oud te werven voor participatie aan dit onderzoek. De gezinnen werden benaderd middels een informatiebrief die persoonlijk of via e-mail met hen werd gedeeld. In totaal zijn er 142 gezinnen geworven. De werving en gegevensverzameling vond plaats tussen september 2018 en juni 2021. Ouders die niet in staat waren Nederlandse instructies te begrijpen en/of te kunnen lezen werden uitgesloten van deelname. In 36 van de participerende gezinnen nam één ouder deel en in 106 van de participerende gezinnen namen beide ouders deel. In totaal namen 108 vaders (gemiddelde leeftijd 44,42, $SD = 5,16$) deel ($N = 108$). Het grootste deel van de vaders was hoogopgeleid (35% Hoger Beroepsonderwijs en 30% Universitair Onderwijs). Wat betreft het aantal participerende kinderen per gezin, was in ongeveer de helft van de gezinnen (55%, $N = 78$) slechts één kind tussen 6-12 jaar oud. In 42% ($N = 60$) van de gezinnen vielen twee kinderen in de beoogde leeftijdscategorie, en in 3% ($N = 4$) van de gezinnen vielen drie kinderen in de beoogde leeftijdscategorie. De gemiddelde leeftijd van de participerende kinderen was 9,80 ($SD = 1.48$). 125 kinderen (60%) waren meisjes.

Procedure

De participerende gezinnen werden middels een huisbezoek bezocht door de student-assistent die het gezin had geworven. Ouders gaven aan het begin van het huisbezoek schriftelijk toestemming voor hun deelname ('*informed consent*'). Elk gezinslid vulde vervolgens vragenlijsten in en voerde een computertaak uit (zie Meetinstrumenten) via het online surveyprogramma 'LimeSurvey' (duur: ongeveer 15 minuten). Ouders voltooiden de vragenlijsten en computertaak zelfstandig door de via LimeSurvey gegeven instructies te volgen. Kinderen vulden de vragenlijsten en computertaak in onder toezicht van de student-assistent en kregen hierbij mondelinge instructies. Gezinnen ontvingen geen vergoeding voor hun deelname. Deze studie is goedgekeurd door de Ethische Commissie van de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht (nummer FETC22-006).

Meetinstrumenten

Achtergrondkenmerken (moderator sekse)

Kinderen rapporteerden over hun geslacht (0 = meisje, 1 = jongen).

Impliciete genderstereotypen vaders en kinderen

De impliciete genderstereotypen van zowel vaders als kinderen zijn gemeten middels een impliciete associatie(computer)taak (action inference paradigm; Endendijk et al., 2013), waarbij participanten werd gevraagd zo snel mogelijk typisch jongensachtig en typisch meisjesachtig speelgoed te verdelen tussen twee fictieve kinderen (jongen en meisje). De validiteit van het via deze taak beoordelen van genderstereotypen over speelgoed bij ouders en kinderen is aangetoond door Endendijk en collega's (2013). Participanten konden het speelgoed aan een kind toewijzen door één van de twee toetsen op het toetsenbord ('e' of 'i') in te drukken. Foto's (in kleur) van de twee kinderen werden constant in de linker- en rechterbovenhoeken van het computerscherm gepresenteerd. Elk stuk speelgoed werd in het midden van het scherm gepresenteerd (in kleur) totdat de participant op de antwoordtoets drukte, waarna het volgende stuk speelgoed op het scherm verscheen.

De taak begon met een reeks van 20 oefenitems, waarin rode en blauwe cadeautjes moesten worden verdeeld over twee genderneutrale kinderen. Vervolgens waren er twee stereotype-congruente reeksen van elk 17 items, waarbij participanten de opdracht kregen om stereotypisch vrouwelijk speelgoed (bijvoorbeeld een pop) te verdelen aan een meisje en stereotypisch mannelijk speelgoed (bijvoorbeeld een auto) te verdelen aan een jongen. De laatste fase van de taak bestond uit twee stereotype-incongruente reeksen van elk 17 items, waarbij het de bedoeling was dat participanten stereotypisch vrouwelijk speelgoed toewezen aan jongens en stereotypisch mannelijk speelgoed toewezen aan meisjes. Om de volgorde-effecten van de presentatie van congruente en incongruente blokken te verminderen (Nosek et al., 2005), werden de twee stereotype-congruente reeksen afgewisseld met de twee stereotype-incongruente reeksen (d.w.z. congruent-incongruent- congruent-incongruent) zodat participanten elke mogelijke omschakeling tussen congruente en incongruente blokken konden maken. Participanten hadden tussen elke reeks de mogelijkheid om een rustperiode te nemen van een zelf te bepalen tijdsduur. Gedurende de rustperiode kregen participanten tevens de instructies voor de volgende reeks.

Het verbeterde scoringsalgoritme van Greenwald en collega's (2003) werd gebruikt om het niveau van genderstereotypen van participanten te bepalen. Een hoge positieve score betekende meer moeilijkheden bij de stereotype-incongruente reeksen, zoals langere reactietijden en/of meer fouten, in vergelijking tot de stereotype-congruente reeksen. Dit wijst

op sterkere stereotype ideeën over de geschiktheid van bepaald speelgoed voor meisjes en jongens.

Analyse

Via het programma SPSS (versie 28) werd een hiërarchische meervoudige regressie analyse uitgevoerd. De onafhankelijke variabele was hierbij de impliciete genderstereotypen van vader en de afhankelijke variabele was de impliciete genderstereotypen van het kind. De sekse van het kind was de moderator (dichotoom, 0 = meisje, 1 = jongen). Allereerst werden de assumpties gecontroleerd. Vervolgens werd als eerste stap de directe (correlationele) relatie tussen de onafhankelijke variabelen (impliciete genderstereotypen vader en sekse kind) en de afhankelijke variabele (impliciete genderstereotypen kind) onderzocht. Hierna werd er een interactieterm (impliciete genderstereotypen kind*sekse kind) toegevoegd om te onderzoeken of de directe relatie werd gemodereerd door de sekse van het kind.

Resultaten

Beschrijvende statistieken en data-inspectie

Er bestond een aantal missende waarden bij 34 van de vader-kind dyades, aangezien bij deze gezinnen alleen de moeder aan het onderzoek deelnam. Deze gezinnen zijn verwijderd uit de dataset. Hierna bleef er een totale steekproef van 107 vader-kind dyades over in de dataset ($N = 107$). Vervolgens werden de assumpties gecontroleerd waaruit bleek dat deze niet waren geschonden. Aan de hand van een spreidingsdiagram werd duidelijk dat er was voldaan aan de assumpties lineariteit en homoscedasticiteit en dat er geen bivariate outliers aanwezig waren. In een histogram was te zien dat de variabelen normaal verdeeld waren en dus ook aan de assumptie normaliteit werd voldaan. Tot slot werd bij de uitvoering van de regressieanalyse duidelijk dat er geen sprake was van multicollineariteit, aangezien er sprake was van een VIF < 5 (1.0) en Tolerance 1.0.

In tabel 1 worden de beschrijvende statistieken van de bestudeerde variabelen weergegeven. De gemiddelde scores op zowel impliciete genderstereotypen vader en impliciete genderstereotypen kind lagen net iets boven 0, wat inhield dat zowel vaders als kinderen enige stereotype denkbeelden hadden over de geschiktheid van speelgoed voor jongens en meisjes. Een onafhankelijke t-toets werd uitgevoerd om te onderzoeken of er significante verschillen tussen de gemiddelden van jongens en meisjes bestonden op de variabele impliciete genderstereotype kind. Uit deze t-toets kwam naar voren dat het verschil tussen jongens en meisjes op impliciete genderstereotypen kind niet significant was, $t(105) = -.63$, $p = .529$. Een tweede onafhankelijke t-toets werd uitgevoerd om te bekijken of de impliciete genderstereotypen van vaders anders waren voor vaders met een zoon dan vaders met een dochter. Ook hier bleek geen significant verschil te zijn: $t(105) = -.23$, $p = .822$. Verder werd uit de correlatie duidelijk dat er geen significante samenhang bestond tussen de variabelen impliciete genderstereotypen van vader en impliciete genderstereotypen van kind ($r = -.03$, $p = .441$).

Tabel 1.

Beschrijvende statistieken en correlaties studiev variabelen

Variabelen	1.	2.	Jongens <i>M (SD)</i>	Meisjes <i>M (SD)</i>	Totaal <i>M (SD)</i>
1. Impliciete genderstereotypen kind	-	-.03	.25 (.37)	.20 (.32)	.22 (.34)

2. Impliciete genderstereotypen vader	-0.03	-	.16 (.37)	.14 (.38)	.15 (.38)
--	-------	---	-----------	-----------	-----------

Noot. * $p < .05$. ** $p < 0.01$.

Moderatie van de relatie tussen Impliciete Genderstereotypen Vader en Impliciete Genderstereotypen Kind

Om de onderzoeksvraag ‘Bestaat er een relatie tussen de impliciete genderstereotypen van vaders en die van hun kinderen, en is deze relatie anders voor jongens en meisjes?’ te kunnen beantwoorden is een hiërarchische multipiele regressieanalyse uitgevoerd. In Tabel 2 worden de gevonden resultaten van deze analyse overzichtelijk weergegeven. Hierbij werden de impliciete genderstereotypen van kinderen voorspeld vanuit de predictoren impliciete genderstereotypen van vaders, de sekse van het kind en de interactie tussen impliciete genderstereotypen vaders*sekse kind. In de eerste stap van het regressiemodel bleek een niet-significante 0,5% van de variantie verklaard te worden door de predictoren impliciete genderstereotypen vader en sekse kind ($R^2 = .005$, $p = .784$). Deze predictoren bleken dan ook beiden geen significante voorspellers te zijn voor de impliciete genderstereotypen van kinderen. Hiermee kan gesteld worden dat hypothese 1, die stelt dat sterkere impliciete genderstereotypen van vaders gerelateerd zijn aan sterkere impliciete genderstereotypen bij kinderen, niet aansluit bij de gevonden resultaten. Ook de tweede hypothese, die stelt dat impliciete genderstereotypen van jongens sterker zijn dan die van meisjes, sluit niet aan bij de gevonden resultaten.

In de tweede stap van het regressiemodel werd de interactieterm impliciete genderstereotypen vader*sekse kind toegevoegd als predictor. De interactie tussen de impliciete genderstereotypen van vaders en de sekse van het kind verklaarde een niet-significante extra 0,9% van de variantie ($\Delta R^2 = .009$, $p = .335$). Dit houdt in dat de interactieterm geen significante toevoeging was aan het model en dat de relatie tussen impliciete genderstereotypen van vaders en impliciete genderstereotypen van kinderen niet anders was voor jongens dan voor meisjes. De derde hypothese, die stelt dat het verband tussen genderstereotypen van vaders en genderstereotypen van het kind sterker is voor zoons dan voor dochters, sluit hiermee ook niet aan bij de gevonden resultaten.

Tabel 2.

Hiërarchische regressieanalyse: Impliciete Genderstereotypen vader, sekse kind en interactieterm als voorspellers

	Impliciete Genderstereotypen Kind			
	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	ΔR^2
Stap 1				.01
Impliciete genderstereotypen vader	-.03	.09	-.03	
Sekse kind	.04	.07	.06	
Stap 2				.01
Impliciete genderstereotypen vader	-.09	.11	-.10	
Sekse kind	.04	.07	.06	
Impliciete genderstereotypen vader*sekse kind	.18	.18	.12	
R² totaal	.01			
<i>N</i>	107			

* $p < .05$; ** $p < .001$

Discussie

Het doel van huidig onderzoek was om te bekijken of er een relatie bestaat tussen de impliciete genderstereotypen van vaders en die van hun kinderen, en of deze relatie anders is voor jongens en meisjes. Ten eerste is er geen verband gevonden tussen de impliciete genderstereotypen van vaders en de impliciete genderstereotypen van kinderen. Daarnaast is er geen verschil gevonden in impliciete genderstereotypen tussen meisjes en jongens. Tot slot was het verband tussen impliciete genderstereotypen van vaders en impliciete genderstereotypen van kinderen niet anders voor jongens dan voor meisjes.

Binnen eerder onderzoek zijn resultaten gevonden die aantonen dat ouders, en daarmee dus ook vaders, traditionele denkbeelden over gender overbrengen op hun kinderen (Tenenbaum & Leaper, 2002). Deze verwachting werd echter niet bevestigd door de gevonden resultaten in de huidige studie en sluit hiermee dus ook niet aan bij de gender schema theorie. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat het verband tussen impliciete genderstereotypen van vaders en die van hun kinderen mogelijk te indirect is en wordt gemedieerd door andere factoren zoals gender socialisatie door ouders (Egan & Perry, 2001). Aan het resultaat ligt mogelijk ook ten grondslag dat de invloed van ouders op de vorming van genderstereotypen bij kinderen rond de periode van middle childhood (leeftijd 6 tot 12 jaar) steeds verder afneemt, terwijl de invloed van peers toeneemt (Mulvey & Killen, 2014), en dat hierdoor dus ook de gender schema theorie minder van toepassing is op het verband tussen stereotypen van ouder en kind op deze leeftijd (Friedman et al., 2007).

De tweede verwachting was dat de impliciete genderstereotypen van mannen sterker zouden zijn dan de impliciete genderstereotypen van vrouwen (Burge, 1981). De gevonden resultaten in de huidige studie zijn niet in overeenstemming met deze verwachting, wat mogelijk te maken heeft met het feit dat er in Nederland veel aandacht is voor gendergelijkheid, blijktend uit de lage score (0,762) op de Gender Gap Index (World Economic Forum, 2021). Deze score betekent dat de genderkloof voor 76,2% is 'gedicht', en er nog een kloof van 23,8% over blijft. Deze kloof is relatief klein vergeleken met andere landen waarin reeds onderzoek is gedaan naar dit thema, zoals bijvoorbeeld Amerika (World Economic Forum, 2021). Een hoge gendergelijkheid zorgt mogelijk voor minder internalisering van traditionele denkbeelden over gender en kan hiermee een verklaring zijn voor het feit dat er geen duidelijke sekseverschillen zijn gevonden in de huidige studie.

Tot slot was de derde verwachting dat het verband tussen de impliciete genderstereotypen van vaders en die van hun kinderen sterker zou zijn voor zoons dan voor

dochters. Er zijn echter geen resultaten gevonden in de huidige studie die deze hypothese bevestigen. In een literatuur-review door Maccoby en Jacklin (1974) komt naar voren dat resultaten uit bestaand onderzoek naar de same-sex modeling hypothese inconsistent zijn en dat er in de meeste studies geen bewijs voor wordt gevonden. Aannemelijk is dus dat kinderen van beide ouders iets leren omtrent denkbeelden en attitudes over genderstereotypen, in plaats van enkel van de ouder met hetzelfde geslacht. Dit blijkt ook uit onderzoek van Perry en Bussey (1979), waaruit blijkt dat kinderen zowel gedrag van mannen als vrouwen observeren en op basis van geobserveerde verschillen bepalen welk gedrag in verschillende situaties passend is.

De huidige studie kent een aantal sterke punten, zoals het gebruik van het gevalideerde instrument waarmee de impliciete genderstereotypen van de participanten zijn gemeten (Endendijk et al., 2013). Daarnaast is de focus op stereotypen van vaders vernieuwend en relevant, aangezien eerder onderzoek zich met name focust op genderstereotypen van moeders.

Echter kent de huidige studie ook een aantal beperkingen, zoals bijvoorbeeld het correlatieve design van het onderzoek. Hierdoor konden er geen uitspraken worden gedaan over causaliteit (Field, 2008). Een andere beperking van het onderzoek is dat er gebruik is gemaakt van een gemakssteekproef, wat maakt dat er enkel uitspraken kunnen worden gedaan over deze specifieke groep participanten (Etikan, 2016). Daarnaast moet in beschouwing worden genomen dat het merendeel van de participerende vaders hoogopgeleid was. Ook dit maakt dat de resultaten van de huidige studie minder goed generaliseerbaar zijn voor de gehele populatie, zeker aangezien opleidingsniveau een effect lijkt te hebben op genderstereotypen (Endendijk et al., 2013). Uit onderzoek komt namelijk naar voren dat hoogopgeleide ouders minder sterke impliciete genderstereotypen hebben dan ouders die lager opgeleid zijn (Moen et al., 1997; Kulik, 2002).

Een aanbeveling voor vervolgonderzoek zou zijn om een steekproef te vormen met een grotere variatie aan opleidingsniveaus, zodat de uitkomsten kunnen worden gegeneraliseerd naar een grotere populatie. Een andere suggestie zou zijn om gebruik te maken van longitudinaal onderzoek, zodat de eventueel afnemende invloed van ouders op de vorming van genderstereotype ideeën van kinderen nader kan worden onderzocht en uitspraken kunnen worden gedaan over mogelijke causaliteit (Goodwin, 2007). Interessant zou daarnaast ook kunnen zijn om in vervolgonderzoek te focussen op de invloed van externe factoren op de vorming van genderstereotypen zoals peers, maar ook sociale media aangezien kinderen hier hedendaags steeds meer mee in aanraking komen (Ward & Grower, 2020).

Tijdens de dataverzameling voor huidig onderzoek zijn genderstereotypen alleen gemeten aan de hand van speelgoed. Vervolgonderzoek zou meerdere domeinen van genderstereotypen kunnen onderzoeken, zodat een breder beeld over de ontwikkeling van genderstereotypen kan worden gevormd (Berenbaum et al., 2008).

Concluderend kan gesteld worden dat er geen verbanden zijn gevonden tussen de impliciete genderstereotypen van vaders en de impliciete genderstereotypen van kinderen en dat hierin geen verschillen bestaan tussen jongens en meisjes. Echter is huidig onderzoek wel praktisch relevant omdat de meeste studies naar de ontwikkeling van genderstereotypen zijn gedaan in de jaren 80 en 90, terwijl er binnen de maatschappij grote ontwikkelingen en hiermee dus ook veranderingen gaande zijn ten aanzien van genderstereotypen opvattingen en denkbeelden (Endendijk et al., 2013). Om deze reden is het van belang om onderzoek te blijven doen naar de ontwikkeling van genderstereotypen en alle factoren die hier mogelijk invloed op hebben. Met betrekking tot implementaties voor de praktijk kan gesteld worden dat het van belang is om bewustwording te creëren bij zowel vaders als moeders over de factoren die invloed hebben op de ontwikkeling- en vorming van (traditionele) genderstereotype denkbeelden bij kinderen en hoe kan worden voorkomen dat kinderen zich hierdoor beperkt voelen in de invulling van hun toekomst.

Literatuurlijst

Acker, J. (1989). The Problem with Patriarchy. *Sociology*, 23(2), 235–240.

<https://doi.org/10.1177/0038038589023002005>

Banaji, M. R., & Greenwald, A. G. (1995). Implicit gender stereotyping in judgments of fame. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(2), 181–198.

<https://doi.org/10.1037/0022-3514.68.2.181>

Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.

Bem, S. L. (1983). Gender Schema Theory and Its Implications for Child Development:

Raising Gender-Aschematic Children in a Gender-Schematic Society. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 8(4), 598–616. <https://doi.org/10.1086/493998>

Berenbaum, S. A., Martin, C. L., & Ruble, D. N. (2008). Gender development. In W. Damon & R. Lerner (Eds.), *Advances in child and adolescent development* (pp. 647–696).

Wiley.

Burge, P. L. (1981). Parental Child-Rearing Sex-Role Attitudes Related to Social Issue Sex-

Role Attitudes and Selected Demographic Variables. *Home Economics Research Journal*, 9(3), 193–199. <https://doi.org/10.1177/1077727x8100900302>

De Houwer, J., Teige-Mocigemba, S., Spruyt, A., & Moors, A. (2009). Implicit measures: A normative analysis and review. *Psychological Bulletin*, 135(3), 347–368.

<https://doi.org/10.1037/a0014211>

Dette-Hagenmeyer, D. E., Erzinger, A. B., & Reichle, B. (2014). The changing role of the father in the family. *European Journal of Developmental Psychology*, 11(2), 129–135.

<https://doi.org/10.1080/17405629.2014.883313>

Egan, S. K., & Perry, D. G. (2001). Gender identity: A multidimensional analysis with implications for psychosocial adjustment. *Developmental Psychology*, 37(4), 451–

463. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.37.4.451>

- Ellemers, N. (2018). Gender Stereotypes. *Annual Review of Psychology*, 69(1), 275–298.
<https://doi.org/10.1146/annurev-psych-122216-011719>
- Endendijk, J. J., Groeneveld, M. G., & Mesman, J. (2018). The Gendered Family Process Model: An Integrative Framework of Gender in the Family. *Archives of Sexual Behavior*, 47(4), 877–904. <https://doi.org/10.1007/s10508-018-1185-8>
- Endendijk, J. J., Groeneveld, M. G., Van Berkel, S. R., Hallers-Haalboom, E. T., Mesman, J., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2013). Gender Stereotypes in the Family Context: Mothers, Fathers, and Siblings. *Sex Roles*, 68(9–10), 577–590.
<https://doi.org/10.1007/s11199-013-0265-4>
- Etikan, I. (2016). Comparison of Convenience Sampling and Purposive Sampling. *American Journal of Theoretical and Applied Statistics*, 5(1), 1.
<https://doi.org/10.11648/j.ajtas.20160501.11>
- Field, A. (2018). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics*. SAGE Publications.
- Freeman, N. K. (2007). Preschoolers' Perceptions of Gender Appropriate Toys and their Parents' Beliefs About Genderized Behaviors: Miscommunication, Mixed Messages, or Hidden Truths? *Early Childhood Education Journal*, 34(5), 357–366.
<https://doi.org/10.1007/s10643-006-0123-x>
- Friedman, C. K., Leaper, C. & Bigler, R. S. (2007). Do mothers' gender-related attitudes or comments predict young children's gender beliefs? *Parenting: Science and Practice*, 4(7), 357-366. <https://doi.org/10.1080/15295190701665656>
- Goodwin, C. J. (2007). *Research in Psychology: Methods and design* (5e editie). Wiley.
- Greenwald, A. G., Nosek, B. A., & Banaji, M. R. (2003). Understanding and using the Implicit Association Test: I. An improved scoring algorithm. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 197–216. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.85.2.197>

- Grzywacz, J. G., Butler, A. B., & Almeida, D. M. (2008). Work, Family, and Health: Work–Family Balance as a Protective Factor Against Stresses of Daily Life. *The Changing Realities of Work and Family*, 194–215. <https://doi.org/10.1002/9781444305272.ch10>
- Jost, J. T., & Kay, A. C. (2005). Exposure to Benevolent Sexism and Complementary Gender Stereotypes: Consequences for Specific and Diffuse Forms of System Justification. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(3), 498–509. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.88.3.498>
- Kulik, L. (2002). The impact of social background on gender-role ideology: Parent’s versus children’s attitudes. *Journal of Family Issues*, 23(1), 53-73. <http://doi.org/10.1177/0192513X02023001003>
- Kunda, Z., & Spencer, S. J. (2003). When do stereotypes come to mind and when do they color judgment? A goal-based theoretical framework for stereotype activation and application. *Psychological Bulletin*, 129(4), 522–544. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.129.4.522>
- Levy, G. D., & Haaf, R. A. (1994). Detection of gender-related categories by 10-month-old infants. *Infant Behavior and Development*, 17(4), 457–459. [https://doi.org/10.1016/0163-6383\(94\)90037-x](https://doi.org/10.1016/0163-6383(94)90037-x)
- Maccoby, E. E., & Jacklin, C. N. (1974). *The psychology of sex differences*. Stanford University Press.
- Martin, C. L., Wood, C. H., & Little, J. K. (1990). The Development of Gender Stereotype Components. *Child Development*, 61(6), 1891–1904. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1990.tb03573.x>
- McHale, S. M., Crouter, A. C., & Tucker, C. J. (1999). Family Context and Gender Role Socialization in Middle Childhood: Comparing Girls to Boys and Sisters to Brothers. *Child Development*, 70(4), 990–1004. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00072>

- Moen, P., Erickson, M. A., & Dempster-McClain, D. (1997). Their Mother's Daughters? The Intergenerational Transmission of Gender Attitudes in a World of Changing Roles. *Journal of Marriage and the Family*, 59(2), 281. <https://doi.org/10.2307/353470>
- Mulvey, K. L., & Killen, M. (2014). Challenging Gender Stereotypes: Resistance and Exclusion. *Child Development*, 86(3), 681–694. <https://doi.org/10.1111/cdev.12317>
- Nosek, B. A., Banaji, M. R., & Greenwald, A. G. (2002a). Harvesting implicit group attitudes and beliefs from a demonstration web site. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 6(1), 101–115. <https://doi.org/10.1037/1089-2699.6.1.101>
- Nosek, B. A., Banaji, M. R., & Greenwald, A. G. (2002b). Math = male, me = female, therefore math $\neq$ me. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(1), 44–59. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.83.1.44>
- Nosek, B. A., Greenwald, A. G., & Banaji, M. R. (2005). Understanding and Using the Implicit Association Test: II. Method Variables and Construct Validity. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(2), 166–180. <https://doi.org/10.1177/0146167204271418>
- OECD (2017a). Education at a Glance 2017: OECD Indicators. OECD Publishing, Paris. 593 <https://dx.doi.org/10.1787/eag-2017-en> [accessed July 1st, 2021]. 594
- OECD (2017b). The Pursuit of Gender Equality: An Uphill Battle. OECD Publishing, Paris, 595 <https://doi.org/10.1787/9789264281318-en> [accessed July 1st, 2021].
- Perry, D. G., & Bussey, K. (1979). The social learning theory of sex differences: Imitation is alive and well. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37(10), 1699–1712. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.37.10.1699>
- Rudman, L. A., & Glick, P. (2001). Prescriptive Gender Stereotypes and Backlash Toward Agentic Women. *Journal of Social Issues*, 57(4), 743–762. <https://doi.org/10.1111/0022-4537.00239>

- Rudman, L. A., & Kilianski, S. E. (2000). Implicit and Explicit Attitudes Toward Female Authority. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(11), 1315–1328.
<https://doi.org/10.1177/0146167200263001>
- Tenenbaum, H. R., & Leaper, C. (2002). Are parents' gender schemas related to their children's gender-related cognitions? A meta-analysis. *Developmental Psychology*, 38(4), 615–630. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.38.4.615>
- Trautner, H. M., Ruble, D. N., Cyphers, L., Kirsten, B., Behrendt, R., & Hartmann, P. (2005). Rigidity and flexibility of gender stereotypes in childhood: developmental or differential? *Infant and Child Development*, 14(4), 365–381.
<https://doi.org/10.1002/icd.399>
- Ward, L. M., & Grower, P. (2020). Media and the Development of Gender Role Stereotypes. *Annual Review of Developmental Psychology*, 2(1), 177–199.
<https://doi.org/10.1146/annurev-devpsych-051120-010630>
- Weinraub, M., Clemens, L. P., Sockloff, A., Ethridge, T., Gracely, E., & Myers, B. (1984). The Development of Sex Role Stereotypes in the Third Year: Relationships to Gender Labeling, Gender Identity, Sex-Types Toy Preference, and Family Characteristics. *Child Development*, 55(4), 1493. <https://doi.org/10.2307/1130019>
- White, M. J., & White, G. B. (2006). Implicit and Explicit Occupational Gender Stereotypes. *Sex Roles*, 55(3–4), 259–266. <https://doi.org/10.1007/s11199-006-9078-z>
- Wood, W., & Eagly, A. H. (2002). A cross-cultural analysis of the behavior of women and men: Implications for the origins of sex differences. *Psychological Bulletin*, 128(5), 699–727. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.128.5.699>
- World Economic Forum. (2021). *Global Gender Gap Report*.
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf